

MÄRKUSI ÕPPEJÕUDUDE TASUDE SEADUSE EELNÕULE.

Riigikogu poolt 1. märtsil 1928 a. vastuvõetud Avalikkude õppeasutuste ja õigustega erakoolide õppejõudude tasude seadusel oli Riigikogus palju vastaseid. Ühed leidsid, et see seadus on väga soodne õpetajale ja asetab nad rahaliselt paremasse seisukorda, kui seda on riigiametnikud, eriti aga omavalitsuse teenijad. Leiti, et maalasuvaist intelligent jõududest on õpetajail kõige suurem palk ja kõige väiksem töökoorem. Teiselt poolt kinnitati, et õpetajate palgad on väga madalad ja tuleb neid tõsta ja et õpetajate nädalatundide arv on asjata suurendatud ja tuleks jääda vähemalt endise tunniarvu juurde. Kuigi vaated olid lahku minevad, valmises rahvasaadikute enamusel ühine otsus - seadus tagasi lükata. Seda aga Vabariigi Valitsus ei tahtnud, sest tasude seadusel olid ometi mitmed paremused, võrreldes maksvate palga seadustega. Seisukorra peastis Riigivanem, teatades Vabariigi Valitsuse nimel, et tasude seadus jääb maksma ajutiselt ja Vabariigi Valitsus esitab uue seaduse Riigikogule juba käesoleva aasta sügisel. Selle lubaduse täitmine on praegu teoksil. Seaduse eelnõu on koostatud, on praegu vastuvõtmisel Vabariigi Valitsuses ja loodetavasti esitatakse ta käesoleval nädalal Riigikogule vastuvõtmiseks.

Kui mulle ülesandeks tehti asuda uue tasude seaduse koosta-

misele, ~~ait~~itasin ma küsimuse, kas võib õpetajate tasunorme kõrgendada ja töönorme vähendada. Vastuseks sain seletuse, et üldiselt ei tule õpetajate töö- ega tasunorme muuta, muudatusi võib teha ainult vähesel määral, kui see seaduse lihtsustamiseks vajalik. Sellest seletusest tuleb järeldada, et uus tasude seadus õpetajate töö- ja palgaolusid palju ei muuda ja muudatused, mis tehtud, on rohkem administratiivset laadi.

Uue tasude seaduse sisust tuleb märkida järgmist. Õpetajad saavad palka samade määraliste riigiteenijate palga astmete järgi, mis maksvas tasude seaduses määratud, s.o. 70 - 280 kroonini kuus. Ära on jäänud maksva seaduse § 1, kus kõik õpetajad liigitatud kolme /õieti viide järku/ hariduse järku. Uues seaduses on õpetajad küll ka liigitatud kolme järku, aga igas kooli tüübis erialustel. Algkoolis kuuluvad I järku praeguse I^a järgu õpetajad, II järku I^b, I^c ja II järgu õpetajad ja III järku praeguse III järgu õpetajad.

Kesk- ja kutsekoolides kuuluvad I järku praeguse I^a järgu õpetajad, II järku I^b järgu õpetajad ja III järku praeguse I^c, II ja III järgu õpetajad.

Palga astmed on jäänud endisteks algkoolides I^a, II ja III järku kuuluvail õpetajail, alanenud I^b ja I^c järgu õpetajate palgad 155 ja 140 kroonist 130 krooni peale. See palga vähenemine ei puuduta aga praegu juba ametisolevaid õpetajaid,

nendel jääb palk endiseks nii kaua, kui nad jäävad samale kohale. Selle kindlustab neile § 12 /praegune § 7/.

Keskkoolis palga vähendamist ei ole, tõusevad aga palgad praegu II ja III järku kuuluvail õpetajail 110 ja 140 kroonist 155 kroonini. Tõuseb ka palk väiksemate kesk- ja kutsekoolide juhatajaile ^{üle} ~~en~~ või kahe astme võrra.

Algkoolides ei ole kindlaks määratud õpetajate nädalatundide arv, vaid määraliste õpetajate arv, mis peab võrduma kooli klassikomplektide arvuga. Määralised õpetajad jagavad oma vahel kõik tunnid, välja arvatud usuõpetuse ja linnades ka võõrkeeled tunnid, mis praeguse tunnikava juures vähendab õpetajate töökoormat 10 või 20 tunni võrra nädalas. See uus moodus ei too aga õpetajate töökoormatusse suuremaid muudatusi, sest uue korra järgi tuleks õpetajail 6-klassilises koolis, kus iga klass moodustab komplekti, maal $29\frac{1}{3}$ ja linnas $27\frac{1}{2}$ tundi nädalas, mis väga ligidal on praegu maksvatele normidele, s.o. 30 ja 28 nädalatunnile. Kooli koosseisust rippuvalt võivad esile tulla mitmesugused variatsioonid tundide arvu suhtes. Usuõpetuse ja võõrkeeled tunnid annavad määralised õpetajad lisatundidena või õpetajad - tunniandjad.

Kesk- ja kutsekoolides on õpetajate nädalatundide normaalarv 23 - 26. Normaalarvu piirides jagavad tunnid koolide pedagoogikanõukogud, silmas pidades õppeainete iseloomu ning

Õppejõu muid kohustusi õppe- ning kasvatuse töö alal. Normaalarvu tundide juures vähendab see tundide kõikuvus õpetajate tööd, tahab õpetaja aga lisatunde anda, tuleb tal anda üks tund nädalas rohkem, kui praegu maksva normi juures /25 tundi/. Et aga peatähtsus on ikkagi tundide normaalarvul, võib tundide kõikuvuse tarvitusele võtmist ka tähendatud piirides /23 - 26/ ikkagi paremuseks lugeda.

Õpetajate seminaris, riigi kunsttööstuse ja merikoolis on tundide normaalarv endiselt 20, samuti ka erialainete õpetajail, kelle õppetegevus seotud õpilaste suve praktikaga.

Kooli juhatajate ja nende abide nädalatundide normaalarv on jäänud endiseks.

Lisatundide eest makstakse algkoolides 1/28, kesk- ja kutsekoolides 1/25 ja erikoolides 1/20 õpetaja palgast.

Asetäitetundide andmiseks eelloa nõutamine on kaotatud, selle eest peab aga põhjendamatult koolist puudunud õpetaja tasuma tema eest antud asetäitetunnid.

Praktika aastate arvestamine on tehtud lihtsamaks, sest aasta loetakse aastaks, mil õppejõud töötanud õppeasutuses, vaatamata tundide arvule.

Palga maksjate suhtes on tehtud see muudatus, et valdade ja alevite algkoolide õpetajate palgast maksab riik 90% ja maaomavalitsused on vabastatud nende koolide õpetajate palgamaksmisest

Muidu on jäänud kõik andiseks.

Korterite suhtes on maksma pandud määrus, et koolide ülevalpidajad on kohustatud korteri andma ka juhataja abidele.

Tagavaraõpetajad saavad maaomavalitsustelt sõiduraha ja sõidul olevate päevade eest päevaraha ühistel alustel maaomavalitsuste teenijatega. Maksvas seaduses puuduvad selle kohta määrused.

Tallinna tehnikumi kohta käivad erimäärused on eraldatud §§ 38 - 44. Et siin Tallinna tehnikumi õppejõude ei ole, ei ole vaja seda lähemalt puudutada.

Nagu ettekantust näha, ei ole muudatused õpetajate kohta olulise tähtsusega.

Lõpuks lubage öelda paar sõna 1. märtsi tasude seaduse kohta. On kuulda olnud arvamisi, et see seadus ei ole õpetajate seisukor-
da parandanud, pigemini halvemaks muutnud. See arvamine ei ole õige. 1. märtsi seadus tõi õpetajaile palgalisa üle 50 miljoni sendi aastas, kõrgendas õpetajate palku 32,75% võrra 25% asemel, võimaldas kiirema palga tõusu, tõstes palka 3 aasta praktika järel 4 aasta asemel, soodustas praktikaaastate arvestamist, pani piiri lisatundidele /50%/ ja võttis riigi kanda 80% algkooli õpetajate palgast. Muidugi ei parandanud see palju õpetajate palgalolusid, oli aga ometi üks samm edasi sellel teel.